

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Præter ea q[uæ] sacru[m] continet eua[n]gelii[m] tempore apostolor[um]
fuisse pleraq[ue] co[n]stituta, ad recta[m] totius ecclesiæ moderationem.
III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

LIBER PRIMVS

latim adhibebatur responsio) ut ex illis explorata haberetur ipsius de Christiana libertate (quã prædicat) sententia: sequentibus in locis diffuse conuellenda. ¶ Audistis itaq; d̄ cãdidi lectores bestia ipsam: sua uerba resonantẽ, nõ quidẽ ut illis fides habeatur, aut deferatur autoritas: sed ut liberiore frõte à nobis ipsa dehinc relantur. Audistis & horrifonã Lutheri tubã, magno buccinãtẽ clãgore: & ad libertatis beneficiũ, omnes alto classico passim uocantem. Et tanto quidem proposito bono ac præmio, inescari possent facile multi, cateruatimq; ad hunc feralem tubã Lutherianã sonitũ accurreret: nisi latentis sub melle ueneni occultãq; fraudis eẽnt ante admoniti. Cæterũ quisquis suã saluti recte consultum uoluerit: non præcipitet gressum, nec statim accurrat ad huiusce buccinã crepitum. Intelligat ante ex ijs quã dicturi sumus, propositã libertatis conditionem: & tunc demũ ueritatis iter amplectatur.

¶ Præter ea quã sacrum continet euangelium: tempore apostolorum fuisse pleraq; constituta, ad rectã totius ecclesiã moderationem.

Cap. III.

Vt autem solida basi nostrum nitatur ædificium, id ante omnia occurrit monstrandum: ab ipsa ecclesia & pastoribus eius recte constitui posse leges & regulas in christiana professione uiuendi, haudquaquã in euãgelico contextu aperte positas. ad quas obseruãdas, omnes fidei sacris initiati obstringantur tam arcto uinculo: ut earum transgressores, peccati mortalis incurrãt reatum. Nempe in ipso nascentis ecclesiã exordio, & cum adhuc in prima exurgeret, ut lactens, infantia: id ipsum à sanctis apostolis (quando ecclesiãsticã fabricã prima iecerunt fundamenta) factitatum comperimus. ¶ Non meminit siquidem euangelium neq; sancit manifeste: abrogandã esse circuncisionẽ, nec cærimonias Mosaicã legis sustollendas. cum de seipso contestetur Christus: quod non uenerit soluere legem aut prophetas, sed adimplere. Attamẽ beatus Paulus, euangelica tuba altum personans: Galatis ex gentilitate ad Christum conuersis scribit. Si circuncidimini: Christus uobis nihil proderit. Et nequis eum id proprio sensu dixisse causetur: audiat ipsum in fronte illius epistolã aperte contestantem, se nõ ab homine accepisse nec didicisse quod illis euãgelizauerit uitã institutũ, sed per

Mat. 5.
Gala. 5.

Gala. 1.

sed per reuelationem Iesu Christi. In eadē quoq; epistola, & multis aliarū suarum epistolarū locis: plane denunciat, antiq̄ legis ritus ac cærimonias, illucescēte iā ueritate euāgelica, abolēdas esse. Quod etiam non suo arbitratu sed Christi auctoritate haud dubie fecit: de quo ueraciter ait. An experimētū quæritis eius, qui in me loquitur Christus: ¶ Rursum in actis apostolicis cum agitur controuersia: essent ne conuersis ex gentilitio ritu ad Christū imponenda ueteris legis onera: decreuerunt conuocato super ea q̄ fratribus in Christo renatorū. sed præscribendā eis tantū esse legē: ut abstinerent ab immolatis simulachrorum & sanguine, & suffocato & fornicatione. Et nemini dubium est: eam constitutionē à spiritu sancto sancitam, obstrinxisse singulos ad ipsam integre obseruandā. At si totam percurreris paginā euāgelicā: nequaquā offēdes id præceptū in ipsa conscriptū eē, quod à suffocato & sanguine sit abstinendū. Quis igitur non uidet, circa principiū tenellæ adhuc ecclesiæ nonnulla à sanctis apostolis esse constituta: quæ manifeste nō continent euāgeliū: ¶ Insuper, beatus Paulus in suis epistolis nonnullas exprimit sanctiones, ad dei cultum & ecclesiæ regimen spectantes: quas nō habet codex euāgelicus. Vt uiros nudo capite in ecclesia orare debere: mulieres autē uelato. oportere episcopum esse unius uxoris uirum: cum cæteris eius conditionibus, ad morum honestatē attinentibus. uiduam nō minori etate quā sexagenariā eligi debere, quæ facultatibus alatur ecclesiæ. & cæteras id genus constitutiones: sparsim in suis epistolis occurrentes. Quæ manifesto sunt argumento: in ipsius ecclesiæ exordio multa fuisse ordinata auctoritate ac traditione apostolorum, euāgelico cōtextu minime cōprehensa. ¶ Ad hæc. Conferendi baptisimi formā Christus dominus noster in euāgelio expressit: cū ascēsurus in cælum præcepit discipulis suis. Ite, docete omnes gentes: baptizātes eos in noīe patris, & filij, & spiritus sc̄ti. Apostoli uero, à spiritu sancto id edocti: circa primæuæ ecclesiæ tempora baptizarunt credentes in Christum, in nomine Iesu Christi. & ita ad tēpus baptizādos esse fideles tradiderūt: ut nomē ipsum domini nostri augustissimum & sacratissimum, quod Iudeis ac gētibus tum erat odiosum ac inuisum: eo ipso redderetur celebrius & honora-

b tius

Gala. 4.
Philip. 3.
Colloffen. 2.

2. Corin. 13.

Actu. 15.

1. Corin. 11.

1. Timo. 3.

1. Timo. 5.

Mat. 28.

LIBER PRIMVS

tius, quemadmodū ex octauo capite actū apostolorū, & 10. simi-
liter & 19. ac alijs eiusdē libri locis: apertissime cōstat. Si igitur eam
quæ in euāgelio expresse proposita est, baptizādi formā: in alium
uerborū tenorem ad tēpus permutare potuerūt apostoli, & id spi-
ritu sancto suggerēte factitarunt: nōne potiore iure ualuerūt & a-
liud quippiā agendū cōstituere, quod in ipsius euāgelij ambitu nō
continetur, neq; cōtētis in eo refragatur? **Est** enim q; in sanctissi-
mo **Christi** nomine, tres, summæ ac superdiuinæ trinitatis, perso-
næ quodā modo implicētur ac insinuentur: utpote pater unges, fi-
lius unctus, & spiritus sanctus, oleum lætitiæ quo unctus est. alte-
ra tamē est baptizādi forma: in nomine patris, & filij, & spiritus san-
cti. & altera in nomine **Iesu Christi**. **Vt** hinc dilucide cōstet, illum
uerborum tenorem ac cōtextum in euāgelio expressum: ex ordi-
natione apostolorū nō sine spiritus sancti instinctu, in aliam uer-
borum formā fuisse ad tempus permutatum. ¶ **Pre**terea, peragra-
tionem multarum regionū ad annunciandū dei uerbum, à beato
Paulo factā, enarrās sanctus **Lucas** in actibus apostolorum: refert
inter cætera circa finem decimi quinti capitis, q; **Paulus** assumpto
Actu. 14. **Sila** comite, perambulabat **Syriam** & **Ciliciam**: confirmans eccle-
siam & præcipiēs custodire præcepta apostolorum & seniorum.
Quæ autem dicēda sunt apostolorum ac seniorum præcepta: nisi
traditiones apostolicæ, ultra ea quæ cōplectitur euangeliū, ad ec-
clesiæ gubernationē ordinatæ? **Non** enim quæ euāgelica cōpre-
hendit pagina, domini mādātā: ibidem à **Paulo** dicūtur præcepta
apostolorum ac seniorum, cū potius ea sint appellanda præcepta
euāgelica, aut domini præcepta. **Supra** ea igitur quæ in euangeli-
co codice continentur, fuerūt peculiaria apostolorū decreta ac sta-
tuta, ab eis ordinata: quas traditiōes apostolorū nominare solent,
ad totius ecclesiæ moderationem plurimū faciētia & ab omnibus
obseruanda. **Quod** etiam manifeste conuincitur per idipsum: qd
paulo post subiungit beatus **Lucas** circa principium decimi sexti
capitis eiusdem libri, loquens de sancto **Paulo** & comitibus eius.
Actu. 16. **Cum** autem (inquit) pertransirent ciuitates: tradebant eis custodi-
re dogmata, quæ erāt decreta ab apostolis & senioribus qui erant
Hierosolymis. **Huiusmodi** autem dogmata: erant instituta & re-
VI. gula, traditione apostolorum ordinata. ¶ **Cæ**terū hic insister qd
piam.

piam, & prædictis rationibus adimere robur attentabit: dicens, cū præter euangelium ponūt nōnulli regulam legemq; uiuendi aliā in primæua ecclesia non fuisse: eos euāgelium accipere pro tota librorum noui testamenti pagina, quæ cū sacra quatuor scribarum cælestium historia, euangeliorū nomine peculiariter appellata: cōplectatur & epistolas omnes apostolicas, & acta apostolorū, & sacram apocalypsin. contendetq; hoc querens effugiū, nō fuisse apostolorū tēpore regulā aliquā legēq; uiuendi latam: quæ sacrorū illorū librorum ad nouæ legis integritatem pertinentiū complexu nō comprehendatur. ¶ Cui adhibenda est responsio, etsi tam diffusa euangelij ratio atq; significatio, quā proponit hoc utēs subterfugio infrequens sit apud scriptores ecclesiasticos, raroq; in usu uerfetur. q; potius euangelij nomen accōmodēt solum ad quatuor illa sanctorum euangelistarū uolumina: secundū protritū uulgatumq; loquēdi usum, quoniam tamē non oportet hominē esse morosum aut contentiosum ad ipsam uocabulorum acceptionē, esto, ita ut proponit obiectans, sumatur euangelium: ut puta pro toto noui testamenti codice, libros omnes nouæ legis complectēte, adhuc tamē prōptum est ostēdere: in ipsius ecclesiæ exordio ab apostolis factas esse constitutiones, ad totius populi statum attinentes; quæ in nullo librorum noui testamenti aperte continentur.

¶ Enimvero in ipso protinus initio ecclesiæ sancitum est: diem sabbatum Iudæorū, in diem dominicum Christianorum esse cōmutandum, qui hebdomadatim festus agatur. propter sacratissima dominicæ resurrectionis & aduentus spiritus sancti in Christi discipulos, mysteria: eo die peracta, quandoquidē dilectus Christo discipulus apostolus & euangelista, eum nominat diem: cum in sacra sua apocalypsi dicit circa principium. **Ego Ioannes frater uester, & particeps in tribulatione & regno & patientia, in Iesu Christo; fui in insula quæ appellatur Patmos, propter uerbum dei & testimonium Iesu Christi. fui in spiritu in dominica die. Quo quidam postremo uerbo aperte indicat: dominicum diem in ecclesia sancta tum fuisse institutum, singula quaque hebdomada celebrandum, loco sabbati legis antiquæ. Nullus tamen librorum noui testamenti, continet id præceptum: diem dominicū octauo q; die esse à populo Christiano uenerandū, pro sabbato Iudæorum.**

VII.

Apoca. i.

b 2 ¶ At uero

LIBER PRIMVS

¶ At uero nomine diei dominicæ, in prædicto sancti Ioannis uerbo eū intelligi diē, qui apud Christianos hebdomadatim pro sabbatismo Iudæorū festus est; plane perhibet uenerabilis pater Ricardus de sancto Victore, nō ignobilis nec protritus inter sacros scriptores author: ita in suis super apocalypsin commētatijs eundē locū exponēs. Fui in spiritu, id est spirituali uisiōe: in dominica die. Solet rerum qualitas (sicut testatur Gregorius) tēpore denotari. ut Abraam uidit angelū in meridie: quia fide feruebat. Adam uidit eum in persona dei post meridiem: quia à calore dilectionis intimæ deciderat. Loth, perditionē Sodome, uespere: quia cito futura erat. Salomon accepit sapientiā nocte: quia in ea minime perfeueratur⁹ erat. In dominica die: ac si patēter dicat. Sicut persona, locus, causa, cōmēdāt ueritatem sacre dilectionis: sic & qualitas tēporis, quia quanto dies sanctior: tātō diuinæ reuelationi cōuenientior. & quāto trāquillior per exteriorum laborū cessationē: tātō p̄ requiem aptior ad internam cōtemplationē. In causa itaq; & tēpore nobis innuitur: quod qui propter deum persecutionē didicerunt sustinere, & à seruilibus peccatorū operibus seruari: ipsi celestia secreta merentur agnoscere. Hæc Ricardus. Quis autem dies est in ipso dierum circulo cæteris sanctior, & trāquillus per exteriorū laborū cessationem, & in quo seriādū sit à seruilibus operibus: nisi dies ipse dominicus, tēporariæ reuolutiōis principiū, sabbatismo Iudæorū apud nouæ legis cultores succedēs, & qui singula quaq; hebdomada solēnis agitur. Perspicuū est igitur, tā ex nominis ipsius in litera expressi affinitate, q̄ ex qualitatibus atq; cōditōibus à Ricardo assignatis ipsi diei, de quo sermo proponitur: nomine diei dominicæ in supradicto Ioānis uerbo eum debere diē intelligi, qui hebdomodaria circulatione proxime sabbatū sequēs, VIII. apud Christiāos celebris habetur. ¶ Præterea. Planum est in usu fuisse ex institutiōe apostolorum, apud populū fidelem: statim ab ipso ecclesiæ primordio, sanctæ crucis signaculū, quod ad sui mutationem cōtra spirituales nequitias: fronti imprimere tum docebātur omnes atq; efformare. quod etiā in sacris benedictionibus & sacramētorum distributiōibus adhibebatur ex ritu apostolico: ab ipsis factorum administratoribus. Et merito quidem. nam uiuisicum illud est signum: per quod nostram salutem operatus est Christus.

Ricardus
de sancto
Victore.

Gregorius
Gene. 18.
Gene. 1.
Gene. 19
3. Regum. 3

VIII.

Christus, ecclesie catholice fundator pariter & fundamentum. Et ergo efficacissimum est contra hostiles insultus munimentum: frequenterque in usum assumendum, ut quod Iudaeis scandalum erat, & gentibus stultitia: creditibus in Christum tanto esset honoratius, quanto crebrius efformaretur. Quis tamen in toto librorum noui testamenti complexu id expressum inueniat: quod crucis signaculo uti debeant Christi cultores ad sui tuitionem aut sacra benedictionem?

¶ Sanctorum patrum testimonio, id etiam ostendi: quod multa circa ecclesie primitiue exordium fuerunt constituta: quae non sunt in euangelio aperte con-

scripta.

Ca. III

Ræter hæc, quod adorantes dominum deum nostrum, ad orientem nos conuertamus: & non ad plagam caeli occidentalem, ut fecere Iudei, aut aliam quamuis mundi partem: quis ambigat in ipso legis euangelice exordio constitutum esse: & quidem ratioabiliter: ut preclare demonstrat

Damascenus, libri quarti de fide orthodoxa capite 13. dicens. Quia Damascenus deus est lux intelligibilis, & sol iustitiae & oriens in scripturis nominatur Christus: dedicandus illi oriens est ad adorationem. Nam omne praestantius magisque bonum, illi offerendum: a quo omne bonum benigne largitur. Sic ille. Attamen in toto noui testamenti codice, nedum in aliquo quatuor euangeliorum, conscriptum illum adorandi ritum: minime est inuenire. Quod & ipse testatur Damascenus: in praedicti capitis calce subnectens. Non scripta est autem hæc (de adoratione scilicet ad orientem) apostolorum traditio. nam multas sine scripto nobis tradita sunt. Sic ille. Quo quidem testimonio: quod II
Origenes apertius, aut nobis congruentius dari queat: ¶ Astipulatur eidem Origenes, in homelia quinta super librum Numeri dicens. In ecclesiasticis obseruationibus sunt nonnulla huiusmodi, quae omnibus quidem de facere necesse est: nec tamen ratio eorum omnibus patet. Nam quod (uerbi gratia) genua flectimus orantes, & quod ex omnibus caeli plagis ad solam orientis partem conuersi orationem fundimus: non facile cuiquam puto ratione compertum. Sed & eucharistiae siue percipiendae, siue eo ritu quo geritur explicandae, uel eorum quae geruntur in baptismo uerborum gestorumque & ordinum, atque interrogationum ac responsionum: quis facile explicet rationem? Et tamen omnia hæc

b 3. operta.